Citace záznamu

Ondřej Jakubec, Lucia Krajčírová, Jana Waisserová, Státní zámek Kratochvíle, pokoj Viléma z Rožmberka / „Sklípek třetí podly“, *Renesanční a manýristické štukatérství v Čechách a na Moravě* (online databáze), https://stuky.upce.cz/node/955, vyhledáno 29. 3. 2024.

Kratochvíle, zámek, Pokoj Viléma z Rožmberka (Jana Waisserová 2022)

Státní zámek Kratochvíle, pokoj Viléma z Rožmberka / „Sklípek třetí podly“

Číslo záznamu: 955

Bližší určení díla: dekorativní štuková výzdoba místosti

Památkově chráněno, č. úskp: 42162/3-3707

Umístění: místost na 1. patře, severní část

Datace: 1589-1590

Anotace

Štukové dekorace rožmberské vily Kratochvíle, vzniklé kolem roku 1590, představují jedinečný doklad komplexní interiérové dekorace pozdně renesančního příležitostného sídla. Odráží nejen vysoký umělecký standard, propojení s architekturou i dalšími uměleckými druhy, zvl. malbami, ale především vyjadřují vysoké nároky stavebníka – Viléma z Rožmberka, nejvyššího purkrabí Českého království (†1592). Štukové dekorace signoval Antonio Melana ze severoitalského Arogna (†1594?). Částečně polychromované a zlacené dekorace prošly komplexním restaurováním v letech 2006–2009.

Abstract

The stucco decorations of the Rosenbergs' villa Kratochvíle, created around 1590, represent a unique example of the complex interior decoration of a late Renaissance country house. They not only reflect the high artistic standard, the connection with architecture and other art forms, especially paintings, but above all they express the high demands of the builder - Vilém of Rosenberg, the highest purgrave of the Bohemian Kingdom (†1592). The stucco decorations were signed by Antonio Melana from Arogno in northern Italy (†1594?). The partially polychrome and gilded decorations were restored in 2006-2009.

Kraj	**Okres**	**Obec**	**Katastr**
Jihočeský kraj	Prachatice (okres)	Netolice	Netolice

Ulice, čp. / č. o.	**GPS**
Petrův Dvůr 5	49.059093103501, 14.168210599611

Technika štuku	Materiálová skladba	Povrchové úpravy	Původnost
Modelovaný, vytlačovaný a otiskovaný štuk, polychromie a zlacení.	Základ tvoří hrubší jádro z vápenné malty, s tmavším okrovým zabarvením a nižším obsahem vápna. Modelační čistě vápenný štuk (intonaco) má bělavý až našedlý tón. Pojivem jádrové i intonacové hmoty je čisté nedolomitizované vápno, původem z krystalického vápence. V jádrové omítce s říčním pískem se nachází, kromě velmi malých úlomků dřeva, uhlí a cihly, také jílové minerály a železné okuje. Ve hmotě vápna se nacházejí poměrně velké pojivové částice (2–5 mm) a nedopaly v podobě krystalického vápence. Převládající složkou plniva jsou kalcitová zrna, tedy různé druhy drcených mramorů a vápenců, jak čistých tak dolomitických. Plnivo je extrémně jemné, tříděné do velikosti zrn do 1 mm a s velkým podílem prachových částic (kolem 0,05 mm) a jemnou frakcí železných okují. Vysokou pevnost způsobuje kromě výpalu z mramoru také vysoký podíl pojivové složky. V jádrové omítce se pohybuje v poměru 1 : 2 (pojivo : plnivo), v bílé štukové hmotě je poměr až 1 : 1.	zlacení (stávající stav) Zlacení akcentů (detailů) figurálních i ornamentálních částí je provedené technikou kladení zlatých plátků na bílkovinný transparentní lep nanesený na pigmentovaný podklad okrového odstínu obsahující pigmenty olovnatou bělobu a žlutý okr. Štuk byl v místě předpokládaného zlacení izolován tenkou, pravděpodobně šelakovou, transparentní vrstvou. Polychromie má spíše charakter lokálního kolorování červenými tóny s obsahem pigmentu minia a zelenými tóny pigmentem malachitem. Barevný akcent je zde nanesen jako lazura až na plátek zlata.	Původní stav s druhotnými zásahy

Uměleckohistorický popis

Základním dekorativním rozvrhem je síť štukových lišt/žeber dekorovaných motivem palmety a perlovce. V průnicích kleneb jsou osazeny "svorníky" v podobě zčásti zlacených "rožmberských" rozet vyrůstajících z akanotvých listů. Složitěji vrstvené štukové rozety jsou ještě volně vkládány do lištami vymezných polí klenby. Štukovými lištami vymezená kosodélná pole doprovází malované grotesky. Stěny pokoje jsou pokryty bohatou malovanou drapérií kombinující pruhy červenomodré a zlatavé tkaniny s drobným dekorem. Široké svislé pásy malovaných textilií od sebe oddělují úzké iluzivní pilastry spuštěné pod klenebními výběhy. Grotesky pod klenbou a v okenním výklenku byly doplněny medailony s původně patrně chiaroscurovými výjevy, jež jsou nyní zcela setřené.

Historické zásahy / opravy

1958–1959: restaurování Vladislav Turský a Karel Čermák
2005–2006: komplexní restaurování a rehabilitace zlacení a kolorování štuků, vzorová místnost pro následné záměry pro restaurování projektu "Renesance renesance" (Kateřina Krhánková, Jana Waisserová, Martin Zmeškal)

Literatura

Václav Bůžek – Ondřej Jakubec, *Kratochvíle posledních Rožmberků*, Praha 2012.
Milena Hajná, *Zámek Kratochvíle*, České Budějovice 2011.
Ondřej Jakubec, Kratochvíle, in: Michal Konečný (ed.), *Na věčnou paměť, pro slávu a vážnost. Renesanční aristokratická sídla v Čechách a na Moravě ve správě Národního památkového ústavu*, Kroměříž 2017, s. 307–331.
Ondřej Jakubec, The Villa Kratochvíle in Bohemia. Imagery, Senses and Meaning in Vilém of Rožmberk´s Aristocratic Hunting Lodge, in: Barbara Arciszewska (ed.), *The Early Modern Villa. Senses and Perceptions versus Materiality*, Warsaw 2017, s. 155–170.
Petr Kindlmann, Nově nalezené předlohy ke štukům a nástěnných malbám vily Kratochvíle, *Památky jižních Čech* 4, 2013, s. 63–80.
Jarmila Krčálová, *Renesanční stavby Baldassara Maggiho v Čechách a na Moravě*, Praha 1986, s. 30–39.
Jana Zapletalová, Štukatér Antonio Melana a migrace umělců z Arogna, *Zprávy památkové péče* 80, 2020, č. 3-4, s. 271–281.

Autoři záznamu

Ondřej Jakubec, Lucia Krajčírová, Jana Waisserová

Datum poslední změny

15.5.2023

Fotodokumentace současného stavu

Kratochvíle, zámek, Pokoj Viléma z Rožmberka, detail (Jana Waisserová, 2022)

Kratochvíle, zámek, Pokoj Viléma z Rožmberka, detail (Jana Waisserová, 2022)

Kratochvíle, zámek, Pokoj Viléma z Rožmberka, detail (Jana Waisserová, 2022)

Kratochvíle, zámek, Pokoj Viléma z Rožmberka, detail (Jana Waisserová, 2022)

Kratochvíle, zámek, Pokoj Viléma z Rožmberka, detail (Jana Waisserová, 2022)

Kratochvíle, zámek, Pokoj Viléma z Rožmberka, detail (Jana Waisserová, 2022)

Kratochvíle, zámek, Pokoj Viléma z Rožmberka, detail (Jana Waisserová, 2022)

Kratochvíle, zámek, Pokoj Viléma z Rožmberka, detail (Jana Waisserová, 2022)

Kratochvíle, zámek, Pokoj Viléma z Rožmberka, detail (Jana Waisserová, 2022)

Kratochvíle, zámek, Pokoj Viléma z Rožmberka, detail (Jana Waisserová, 2022)